

Република Србија

**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Број: 6/0-02-504/2014-5

Датум: 21. август 2014. године

Београд

На основу члана 35 став 2 и члана 62 став 2 Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13) и одлуке Савета Комисије за заштиту конкуренције од 21. августа 2014. године, председник Комисије за заштиту конкуренције дана 21. августа 2014. године, доноси следећи

ЗАКЉУЧАК

I НАСТАВЉА СЕ ПОСТУПАК по службеној дужности покренут на основу Пријаве концентрације друштва Holcim Ltd, са седиштем на адреси Zurcherstrasse 156, 8645 Jona, Kantons St. Gallen, Швајцарска, регистрованог у Трговинском регистру Кантона St. Gallen под регистарским бројем: СНЕ – 100.136.893, која настаје стицањем од стране подносиоца Пријаве свих, а најмање две трећине акција друштва LAFARGE SA, са седиштем на адреси 61 Rue des Belles Feuilles, 75116 Paris, Република Француска, регистрованог у Регистру трговине и друштава у Паризу под регистарским бројем: 542 105 572, од његових акционара путем јавне понуде за размену акција, ради испитивања да ли намеравана концентрација испуњава услове дозвољености у смислу члана 19 Закона о заштити конкуренције, односно да ли би се њеним спровођењем ограничила, нарушила или спречила конкуренција на тржишту Републике Србије или његовом делу, а нарочито ако би то ограничавање, нарушавање или спречавање било резултат стварања или јачања доминантног положаја.

II ПОЗИВАЈУ СЕ СВА ЛИЦА која располажу подацима, исправама или другим релевантним информацијама које могу допринети утврђивању релевантног чињеничног стања у овом поступку да исте неодложно доставе Комисији за заштиту конкуренције на адресу Кнегиње Зорке бр. 7, Београд.

III УТВРЂУЈЕ СЕ ОБАВЕЗА подносиоцу Пријаве концентрације – друштву Holcim Ltd из Швајцарске да уплати накнаду предвиђену у члану 2 тачка 7 Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 49/2011) за издавање решења о одобрењу концентрације у испитном поступку у износу од 50.000,00 (словима: педесетхиљада) ЕУР или одговарајућу динарску противвредност тог износа по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан уплате, с тим што се у њу урачунава већ уплаћени износ након подношења Пријаве и **НАЈАЖЕ СЕ** подносиоцу Пријаве да преостали износ обавезе у висини од 25.000,00 (словима: двадесетпетхиљада) ЕУР уплати на девизни рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Народне банке Србије број 500100-100128977, ибан број RS35908500100012897798 са позивом на број 6/0-02-504/2014 или његову одговарајућу динарску противвредност на рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Управе за трезор Министарства финансија Републике Србије, број 840-880668-16 са позивом на исти број по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан уплате, у року од 3 (словима: три) дана од дана пријема закључка. Одмах по уплати преосталог износа накнаде подносилац Пријаве концентрације је дужан да Комисији за заштиту конкуренције достави доказ о извршеној уплати.

IV Овај закључак се објављује у „Службеном гласнику РС” и на интернет страни Комисије за заштиту конкуренције.

Образложење

Друштво Holcim Ltd, са седиштем на адреси Zurcherstrasse 156, 8645 Jona, Kantons St. Gallen, Швајцарска, регистровано у Трговинском регистру Kanton St. Gallen под регистарским бројем: CHE – 100.136.893, је поднело Комисији за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) дана 22. јула 2014. године Пријаву концентрације (у даљем тексту: подносилац Пријаве, Holcim) заведену под бројем: 6/0-02-504/2014-1 (у даљем тексту: Пријава). Предметна концентрација настаје стицањем од стране подносиоца Пријаве свих, а најмање две трећине акција друштва LAFARGE SA, са седиштем на адреси 61 Rue des Belles Feuilles, 75116 Paris, Република Француска, регистровано у Регистру трговине и друштава у Паризу под регистарским бројем: 542 105 572 (у даљем тексту: Циљно друштво, LAFARGE), од његових акционара путем јавне понуде за размену акција. Пријава је поднета преко пуномоћника Мирослава Стојановића, Маје Станковић, Марине Булатовић, адвоката из адвокатске канцеларије WOLF THEISS, Нови Београд, ПЦ Ушће, Булевар Михајла Пупина бр. 6.

Предложена трансакција структурирана је као јавна понуда Holcim-а за размену акција ради стицања свих, а најмање две трећине акција LAFARGE-а од његових тренутних акционара. Према достављеној документацији, једна акција

LAFARGE-a ће бити замењена за једну акцију Holcim-a, због чега предложена трансакција представља и спајање пословања учесника пријављене концентрације. Понуда ће успети само уколико Holcim постане власник најмање две трећине акцијског капитала/гласачких права у друштву Lafarge. Следствено, реализација предложене трансакција представљаће стицање контроле у смислу члана 17 Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/2009 и 95/2013, у даљем тексту: Закон).

Увидом у део достављене документације који се тиче висине остварених прихода Holcim-a и LAFARGE-a, како на глобалном (светском) тако и на националном нивоу у претходној пословној години, утврђено је да су вишеструко премашени законски прагови за подношење Пријаве. Због испуњености финансијских услова из члана 61 Закона, закључено је да у конкретном случају постоји обавеза подношења пријаве концентрације Комисији, ради издавања одобрења за њено спровођење.

Као своју основну делатност подносилац Пријаве је навео производњу и дистрибуцију цемента, као и производњу, обраду и дистрибуцију агрегата (овај генерички појам обухвата дробљени камен, шљунак и песак), бетона и асфалта. Holcim нуди купцима у грађевинској индустрији широк асориман материјала који су базирани на цементу и који се користе у стамбеним, нестамбеним и инфраструктурним грађевинским пројектима. Цемент је обавезан састојак за прављење бетона. Производи од цемента се, такође, могу користити за ојачавање лабавих материјала (нпр. у изградњи подлоге). Све горе наведене врсте агрегата чине основни састојак бетона и користе се у његовој производњи, у производњи асфалта, као и за изградњу путева и пруга. Такође, Holcim пружа услуге саветовања, истраживања, трговине, инжењерске услуге, услуге заштите животне средине - као што је управљање отпадом и остале услуге. Подносилац Пријаве има око 71 хиљаду запослених широм света и активан је на свим континентима - у око 70 држава света.

LAFARGE је основан 1833. године са седиштем у Паризу и данас запошљава око 64 хиљаде радника у 62 земље који раде у чак 1.636 производних погона. Ово друштво је активно у истом бизнису који чини поље основне делатности подносиоца Пријаве. Бизнис цемента „покрива“ 63,5% портфолија Циљног друштва, 35,9% односи се на агрегате и бетон, а свега 0,6% на друге делатности.

Оба учесника пријављене концентрације присутна су у Републици Србији преко својих контролисаних друштава (Holcim има четири зависна друштва, док LAFARGE има два зависна друштва регистрована у Републици Србији).

Домаћа друштва под контролом подносиоца Пријаве су:

1. Holcim Srbija d.o.o, са седиштем у Поповцу – Параћин, чија је претежна регистрована делатност - производња цемента (шифра: 2351). Своје укупно пословање које се односи на цемент и бетон, Holcim у Републици Србији обавља кроз ово зависно друштво;

2. Holcim agregati a.d. са седиштем у Поповцу – Параћин, чија је претежна регистрована делатност - превоз терета унутрашњим пловним путевима (шифра: 5040). Кроз ово домаће друштво, Holcim обавља онај део свог пословања на тржишту Републике Србије који се односи на агрегате;
3. Ecores d.o.o. са седиштем у Поповцу – Параћин, чија је претежна регистрована делатност - поновна употреба разноврсних материјала (шифра: 3832);
4. AGG proizvodnja d.o.o. са седиштем у Поповцу – Параћин, чија је претежна регистрована делатност - стручне, научне и техничке активности (шифра: 7490);

Зависна друштва Циљног друштва која су регистрована и активна у Републици Србији су:

1. LAFARGE BEOČINSKA FABRIKA CEMENTA D.O.O. са седиштем у Беочину и претежном регистрованом делатношћу – производња цемента (шифра 4677). LAFARGE кроз ово друштво обавља своје пословање у Републици Србији које се односи на цемент и бетон;
2. Вео еко korak d.o.o., са седиштем у Беочину и претежном регистрованом делатношћу – трговина на велико отпацама и остацима (шифра: 4677).

[...]¹

Учесници у концентрацији су 7. јула 2014. године закључили Уговор о спајању, са трансакционим документима (која ће бити потписана на дан закључења трансакције или непосредно пре), који својим одредбама регулишу предметну размену акција понудом на берзи и пратеће трансакције. Комисија је достављени документ оценила и прихватила као правни основ предметне концентрације, односно акт на основу чијег спровођења ће настати пријављена концентрација.

Полазећи од чињенице да су учесници у предметној концентрацији на тржишту Републике Србије присутни у истој производној активности/активностима, подносилац Пријаве је предложио Комисији дефинисање неколико релевантних тржишта, што је Комисија, у овој фази поступка, прелиминарно оценила као основано. Током предстојећег испитног поступка ће се утврдити прихватљивост достављених предлога, интегрално или делимично.

¹ Акт садржи заштићене податке. Заштићени подаци приказани су ознаком [...] или у распону који Комисија сматра одговарајућим начином заштите.

Као прво од предложених релевантних тржишта производа, подносилац Пријаве наводи *тржиште производње и продаје сивог цемента*. У пратећој аргументацији се истиче да постоје две врсте цемента – бели и сиви, при чему је последњи од њих најчешће коришћена врста цемента у Европи и код нас. Дате су и њихове карактеристике, посебна својства, намена коришћења, као и остала битна обележја која сваки од ових производа чине специфичним. Образложено је да се бели цемент не сматра релевантним производом за потребе ове концентрације, јер се не користи у Републици Србији. Када је о сивом цементу реч, подносилац Пријаве је пошао од до сада познатих случајева по којима је поступано у иностраној пракси, а тичу се индустрије цемента, а у којима је сиви цемент третиран као јединствени производ, односно јединствено тржиште сивог цемента. Оно није додатно сегментирано према критеријуму поделе цемента по одређеним разредима, нити према критеријуму начина његове продаје купцима (у врећама, или у ринфузу). Све ово сугерише став, за који се у Пријави залаже и подносилац Пријаве, а тиче се постојања укупног тржишта за производњу и продају сивог цемента, као једног релевантног тржишта производа, које није потребно додатно атомизирати према разреду цемента и начину паковања. Комисија ће током предметног испитног поступка, проверити и оценити исправност и прихватљивост овде презентованих ставова подносиоца Пријаве. У погледу географске димензије тржишта сивог цемента, подносилац Пријаве износи различиту праксу која је позната и доступна - од оне да је ово тржиште третирано као најмање национално, до тога да су поједини национални органи за заштиту конкуренције (немачки, шпански, британски) исто релевантно тржиште третирани и као регионално, а што се утврђује према максималној удаљености од сваке фабрике цемента или стоваришта преко којих би било економски изводљиво (исплативо) вршити транспорт цемента. Полазећи од величине тржишта Републике Србије, подносилац Пријаве предлаже да се када је о сивом цементу реч, географско тржиште одреди као национално по обиму. То из разлога што је свака од три постојеће фабрике цемента које се налазе у Републици Србији, једина у радијусу од 150 км око ње, а све три су у радијусу од 250 км једна од друге. Полазећи од оваквог становишта, подносилац Пријаве је извршио процену и доставио податке о тржишним уделима постојећих цементара на националном нивоу, што сматра прихватљивим за потребе овог поступка, а Комисија ће исправност оваквог становишта оцењивати током испитног поступка. Такође, од купаца цемента биће затражено да процене и Комисији доставе податке о томе шта се сматра економски исплативом дистанцом превоза цемента.

Друго предложено релевантно тржиште производа, односи се на *тржиште производње агрегата*, које чине три примарне сировине - шљунак, дробљени камен и песак. Производња агрегата усмерена је на вађење, припрему и сортирање сировине. Агрегати могу бити вађени из земље, или воде (примарни агрегати), односно могу бити добијени од отпадних производа из рударских, или индустријских активности (секундарни агрегати), или од рециклираних извора, као што су локације за рушење и грађевински отпад (рециклирани агрегати). У вези са истим подносилац Пријаве предлаже да се тржиште агрегата за потребе ове трансакције третира као једно јединствено тржиште (при чему су наведени разлози

који опредељују овакав став и поједини примери из праксе рада Европске Комисије). Комисија ће током испитног поступка оценити прихватљивост и ових предлога подносиоца Пријаве. Конкретно, определиће да ли ће тржиште агрегата бити третирано као једно јединствено тржиште или ће се извршити његово додатно уситњавање у односу на врсте појединих агрегата, или порекло. У овој фази поступка, а на основу сада доступних података са којима Комисија располаже, а тичу се активности сваког од учесника предметне концентрације на тржишту производње и продаје агрегата, Комисија оцењује да прецизност у дефинисању овог тржишта, није опредељујућа у смислу утицаја тог питања на исход овог поступка и одлуку Комисије у истом. Све ово посебно из разлога што Циљно друштво нема каменоломе за агрегате у Републици Србији, а остварило је минималне продаје агрегата у прошлој години, док таквих продаја у претходним годинама чак није ни било. Због ових разлога, Комисија сматра да без обзира на који начин и колико јединствено буде опредељено тржиште производње и продаје агрегата, као једно од релевантних тржишта у овој концентрацији, то после реализовања пријављене концентрације највероватније не би довело ни до каквих проблематичних последица и забринутости у погледу конкуренције на истом, која претпоставка ће се испитати и потврдити, или не, током испитног поступка. Подносилац Пријаве предлаже Комисији да се, као географска димензија овог релевантног тржишта, посматра локално тржиште и то првенствено због утицаја транспортних трошкова са ефективном удаљеношћу од 50 до 80 км од извора испоруке. Само у одређеним случајевима, у зависности од географије, топологије и доступности агрегата, овај радијус може бити и шири.

Тржиште бетона јесте последње од стране подносиоца Пријаве предложених релевантних тржишта производа. Бетон се добија мешањем цемента и неког од агрегата (шљунак, или мањи комади дробљеног камена), воде и осталих адитива. Може се транспортовати само на краћим растојањима због својих особина које опредељују време трајања овог производа, пошто је реч о веома нестабилном производу (садржи воду и мора се употребити убрзо након што је измешан - обично у периоду од око 90 минута). Због претходно наведених посебности бетона, Комисија је у овој фази поступка склона прихватити став подносиоца Пријаве, према којем ово тржиште треба у географском смислу одредити као регионално, или као локално, а не као национално, што ће бити потврђено и коначно опредељено током самог испитног поступка.

Комисија ће током предметног поступка детаљно анализирати и проценити у којој мери су прихватљиве у Пријави изнете тврдње подносиоца исте - да учесници у концентрацији немају значајна преклапања пословних активности у Републици Србији, изузимајући сегменте цемента и бетона. Као образложење Holcim наводи да LAFARGE нема каменоломе за агрегате у Србији и да до сада, као што је већ поменуто (осим минималне продаје у претходној години), није имао активности везане за продају агрегата. Holcim је дао процену заједничког тржишног удела страна – учесника у концентрацији, на тржишту агрегата у Републици Србији, а који би према најбољим проценама свакако био исказан /5-10/%. Сем тога, у вези са другим категоријама производа (асфалт, малтер, адитиви и други бетонски производи), предметна концентрација, према до сада утврђеним чињеницама и прелиминарним сагледавањима целине трансакције, неће имати

утицаја на конкуренцију, будући да LAFARGE и Holcim нису активна на овим тржиштима у Републици Србији, односно у производњи наведеног асортимана других категорија производа.

Подносилац Пријаве истиче да се пословне активности учесника у концентрацији преклапају у оном делу њиховог пословања које је везано за цемент и бетон.

Тржиште производње цемента у Републици Србији има сва обележја олигополске тржишне структуре, са неколико појединачно јаких учесника. Конкретно, у Републици Србији постоје и активне су укупно 3 фабрике цемента, од којих две припадају странама у овом поступку, како је напред већ наведено, док је трећа фабрика цемента у Косјерићу, која је у власништву грчког друштва Titan. Тржишни удели ова три произвођача цемента на домаћем тржишту распоређени су тако да Holcim „заузима“ /30-40/% тржишног удела, LAFARGE /40-50/%, на који начин учесници концентрације заједно достижу удео од око /70-80/% у домаћој производњи цемента. Користећи доступне податке ЦИС-а (Цементна индустрија Србије), статистичке податке, тржишне извештаје и процене страна, оцењено је да фабрика Titan у Косјерићу достиже тржишни удео у сектору цемента од око /10-20/%. Подносилац Пријаве Комисији је доставио и информацију да се конкурентима наведених цементара које су производно активне на тржишту Републике Србије, сматрају и извесни увозници цемента у Републику Србију, међу којима подносилац Пријаве наводи Nexe (Хрватска), Cemex (Хрватска), Fushe Kruja (Албанија), Shargcem (Косово). Њихов кумулативни тржишни удео на тржишту продаје цемента у Републици Србији, подносилац Пријаве определио је на /10-20/%. Комисија ће током испитног поступка извршити проверу овакво дизајниране структуре основног релевантног тржишта производа, као и наведених тржишних удела који достижу како поједини домаћи произвођачи, тако и њихови конкуренти из иностранства. Такође, биће испитано да ли осим наведених, постоје и други инострани произвођачи цемента, који своје производе извозе у Републику Србију и продају купцима на нашем тржишту. Комисија ће у предстојећем испитном поступку, у сарадњи са Управом царине утврдити и режим увоза цемента у Републику Србију, што може чинити значајну индикацију за процену потенцијалне конкуренције и шире могућности задовољења потреба домаћих купаца.

Друга област активности учесника концентрације у којој долази до њиховог преклапања, јесте производња бетона, где су ефекти преклапања различити када се они оцењују на националном, односно локалном нивоу. Такве индикаторе стања када је о релевантном тржишту бетона реч, дао је сам подносилац Пријаве, у оном њеном делу који се односи на релевантно тржиште бетона. Конкретно, последица спровођења ове концентрације када је о тржишту бетона реч потпуно је маргинална када се она оцењује за ниво укупног тржишта Републике Србије, на коме учесници концентрације пре њеног спровођења имају релативно ниске појединачне тржишне уделе, услед чега ни заједнички удео после спровођења концентрације не би прелазило /5-10/%. То из разлога што пре концентрације Holcim на тржишту бетона има удео од око /0-5/%, док је удео LAFARGE-а око /5-10/%. Значајно другачија слика стања на релевантном тржишту бетона, добија се када се ово тржиште географски посматра и оцењује за мањи територијални простор од националног, односно када се као релевантно географско тржиште када је о производњи бетона

реч, оцењује тржиште града Београда. На овако посматраном локалном географском тржишту (Београд), Holcim у сектору бетона у Београду има тржишни удео од око /5-10/%, док на истом географском тржишту LAFARGE (који располаже са три производне локације за бетон у Београду) достиже удео од око /20-30/%. На тај начин заједнички тржишни удео страна у сектору производње бетона, након спровођења концентрације на овом одређеном и анализираном локалном географском тржишту, био би на нивоу до, односно нешто испод /20-30/%. Током предметног поступка Комисија ће испитати тачност и прихватљивост свих овде датих квантификација, које представљају интерпретацију садржаја Пријаве. Такође, Комисија ће у вези са предметном концентрацијом и проценом њених ефеката, обезбедити и мишљење друштва која су у самој Пријави наведена као главни конкуренти учесницима концентрације у сегменту производње бетона (Бетон Плус д.о.о. и Elita Corp. d.o.o. оба из Београда), Karin Komerc MD d.o.o. Ветерник, Nexe Beton d.o.o. Нови Сад и др.

Комисија констатује да је из досадашње праксе рада уочено да подносиоци пријаве, без обзира на степен сложености саме трансакције која се пријављује Комисији, уобичајено предлажу да се о поднетој пријави реши у скраћеном поступку. У овом случају од такве праксе је подносилац Пријаве одустао, што индикује препознавање да трансакција по свом значају, снази учесника и вероватним последицама њеног спровођења до којих би дошло уколико би се по истој решило безусловним одобрењем, превазилази објективне могућности да се о исходу овог поступка реши у скраћеном поступку, подносећи Комисији 31. јула 2014. године обиман материјал који по свом садржају представља оквирни предлог структурних мера. О њиховој прихватљивости у предложеном или другом облику, Комисија ће, након утврђивања свих релевантних чињеница у испитном поступку, одлучити на начин како је то одређено одредбама члана 66 Закона.

Комисија је оценила да су се испунили услови за поступак испитивања предметне концентрације по службеној дужности у смислу одредаба члана 62 став 2, а у вези са чланом 19 Закона.

У члану 19 Закона прописано је да су концентрације учесника на тржишту дозвољене, осим ако би значајно ограничиле, нарушиле или спречиле конкуренцију на тржишту Републике Србије, а нарочито ако би то ограничавање, нарушавање или спречавање било резултат стварања или јачања доминантног положаја.

Члан 62 став 1 Закона, између осталог, предвиђа да Комисија може спровести испитивање концентрације ако основано претпостави да та концентрација не испуњава услове дозвољености из члана 19 овог закона.

Члан 62 став 2 Закона предвиђа да уколико се током поступка испитивања пријаве концентрације утврди да су испуњени услови за поступак испитивања по службеној дужности из става 1 овог члана, поступак ће се наставити по службеној дужности на основу закључка који доноси председник Комисије.

Према одредбама члана 62 Закона одлучено је као у ставу **I** диспозитива.

Према одредбама члана 35 став 2 Закона одлучено је као у ставу **II** диспозитива.

Према одредбама члана 65 став 5 Закона одлучено је као у ставу **III** диспозитива.

Према одредбама члана 40 Закона одлучено је као у ставу **IV** диспозитива.

На основу претходно наведених разлога, одлучено је као у диспозитиву.

Поука о правном леку:

Против овог закључка није дозвољена посебна жалба.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Весна Јанковић